

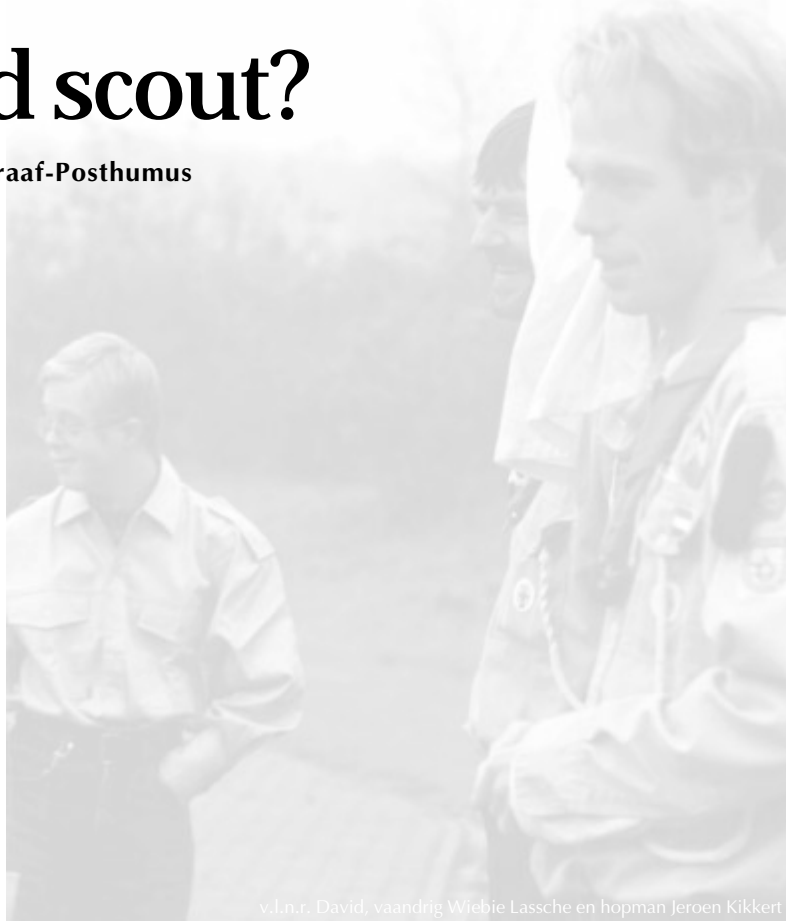
Down and scout?

• Marian de Graaf-Posthumus

Het bijgaande artikel (zonder de beide kaders) werd eerder geplaatst in de Scouting Magazine-Courant van oktober 2000. Het leek ons ook interessant voor de lezers van Down+Up.

**bouwen
aan een
nieuw
netwerk?**

Onze zoon David heeft Downsyndroom. Hij is 16 jaar en zit middenin zijn puberteit. Veel van zijn problemen hebben te maken met het syndroom, maar heel veel ook met zijn eigen karakter. David is één van de eersten van een groeiende groep kinderen met Downsyndroom die binnen de gewone samenleving naar school ging en verenigingservaring opdeed. Tot en met zijn veertiende jaar bezocht hij de openbare basisschool in ons dorp. Daarna volgde een lange zoektocht om uiteindelijk op grote afstand van zijn eigen sociale netwerk een school voor (toen nog) IVBO te vinden die bereid was hem op te nemen. Daardoor vielen de contacten met leeftijdgenootjes uit de eigen (dorps)omgeving, die allemaal op een school veel dichterbij terecht gekomen zijn, vrijwel volledig weg. Zo begonnen de overpeinzingen of David ten langen leste dan toch maar kennis moest gaan maken met en bouwen aan een nieuw netwerk, maar dan specifiek voor jeugdigen met een handicap, met alle nadelen van dien. Op dat moment viel bij de Stichting Down's Syndroom de

v.l.n.r. David, vaandrig Wiebie Lassche en hopman Jeroen Kikkert

folder van Scouting in de bus. Daarin was zowel sprake van de mogelijkheid om naar de dichtstbijzijnde scouts te gaan naast een heel scala activiteiten voor speciale scouts.

In de buurt en zonder ouders

Voor David zijn we primair op zoek naar activiteiten in de buurt, waar hij alleen op de fiets naar toe kan en waarbij hij leert zich te amuseren zonder zijn ouders.

Daarom lag de gewone scouting – in ons geval in Meppel – veel meer voor de hand. We belden voor een afspraak en tot onze verbazing bleek het onmiddellijk bespreekbaar. Wij waren in de loop van de jaren wel aan wat anders gewend geraakt. Bij alle clubs, waar we David aangeboden hadden, was er in het begin een reuze angst voor dat onbekende. Veelvuldig bleek het noodzakelijk als ouder ook lid te worden om er dan ook zelf zorg voor te dragen dat het allemaal goed ging. Gebeurde dat niet, dan wrong men zich vaak in allerlei bochten om er maar onderuit te kunnen. Bij scouting – waar men dus ook speciale afdelingen had – was ook weer een verwijzing daarheen te verwachten. Tot onze stomme verbazing – en tevens ons grote genoegen – gebeurde dat dus niet. Vaandrig Wiebie Lassche kwam extra bij ons langs om kennis te maken. Dat verliep van beide kanten prima. Daarbij hebben we toen nog niet uitputtend gepraat over David's 'gebruiksaanwijzing'. Wiebie vertelde over scouting, wat ze er zoal deden, en vond dat David maar eens moest komen kijken. Dan zou hij hem wel weg-wijs maken. Daarmee werd scouting voor David eigenlijk Wiebie in persoon. Hij nam

Uitersten van groepsactiviteit

Het bezig zijn in groepen, binnen wat voor soort activiteiten dan ook, kan in principe op twee geheel verschillende manieren plaatsvinden, t.w.: competitief tegenover coöperatief. In competitieve situaties wordt ieder kind / mens voortdurend afzonderlijk naar zijn 'waarde' beoordeeld, of het nu gaat om cijfers voor repetities op school, sportprestaties, noem maar op. Het resultaat is de voortdurende onderlinge competitie die zo typerend is voor onze maatschappij in deze tijd. In tegenstelling daarmee zijn coöperatieve activiteiten niet gericht op de prestaties van de afzonderlijke individuen binnen een groep, maar op de onderlinge samenwerking tussen de leden. Daartoe worden de activiteiten en de omgeving zo gestructureerd dat

de taak uitsluitend kan worden volbracht door samen te werken. We hebben er in dit blad veelvuldig op gewezen hoe nuttig coöperatieve situaties zijn voor de integratie van mensen met een verstandelijke belemmering bijvoorbeeld in het onderwijs. Het meest uitgebreid gebeurde dat door Gert de Graaf binnen de special 'Sociale integratie gaat niet vanzelf'. Het aardige van een zaterdagmiddag scouting – in vergelijking met bijvoorbeeld een sportvereniging – is dat bij scouting juist dat samenwerken, dat coöperatieve element, voorop staat. Het is derhalve een coöperatieve activiteit pur sang. Niet voor niets huldigt men bij Scouting al jaren lang de leus: 'Bij scouting win je iedere week!'

David op sleeptouw in de proefperiode, zoals we die van beide kanten afspraken. Ze zouden wel zien welke problemen of vragen ze nog zouden tegenkomen. Pas nadien zijn Hopman Jeroen Kikkert en Wiebie uitgebreid bij ons thuis voorgelicht over onze opvattingen over en ervaringen met David.

Geen privileges

Ons devies is: niet te ingewikkeld doen over de problemen! Je gezonde verstand gebruiken. David is erbij gebaat als er duidelijkheid is. Hij mag niet weggkomen met privileges die de anderen niet hebben. Hij gaat niet naar de opkomst om er de hele middag op zijn achterste te zitten kijken hoe de anderen pionieren en hem – overigens goed bedoeld – van alles uit handen nemen. Hij moet óók klussen hebben die hij volbrengen kan, zoals helpen bij het palen dragen en touwen aanreiken en andere hand- en spandiensten. Hij moet eerlijk te horen krijgen wanneer iemand hem niet verstaat! Dan moet hij het nog maar eens langzamer en harder herhalen. Als zijn betoog dan nog niet te volgen is, kan hij ook aanwijzen of voordoen waar het over gaat. In de loop van de tijd zijn er altijd wel een paar in de groep die er meer talent voor en plezier in hebben om hetgeen hij zegt te decoderen. Daarbij kan de frustratie blijven dat je hem soms na veel heen en weer gepraat nog steeds niet verstaat. Maar David heeft ermee leren leven dat dit regelmatig gebeurt. Bij nieuwe activiteiten werkt uitleg van te voren of voordoen drempelverlagend. Maar ook dan wil een kind als David zich er nog wel eens aan onttrekken. Neem dan geen genoegen met 'Nee'. Het helpt vaak om hem ergens in het midden pas aan de beurt te laten zijn, zodat hij al even heeft kunnen zien hoe het de anderen afgaat. Een alternatief is: 'Kom op, we doen het samen'. Als dat niet mogelijk is, kan iemand hem er soms doorheen kletsen, als een soort verkeers-toren: 'Ja het gaat goed, nu je linkervoet op dit en je rechterhand daar. Prima!' Uiteindelijk geeft het ook David een enorm gevoel van trots als hij iets volbracht heeft of er minstens aan heeft meegedaan.

Na twee jaar

Nu, na twee jaar scoutervaring, kunnen we rustig stellen dat David met ontzettend veel plezier naar de opkomsten gaat. Wibbie en Jeroen blijken creatief in het bedenken van oplossingen. Een voorbeeld: laatst bij een partijtje voetbal maakte David zich zorgen, dat hij een schop tegen zijn schenen zou krijgen en stelde hij zich dus zeer afwach-

tend op. Lees: hij bleef veilig aan de kant staan.

David werd meteen tot scheidsrechter gebombardeerd en loopt sindsdien enthousiast te fluiten en gele of rode kaarten uit te delen. Alles met elkaar dus een reuze succes, voor David zowel als voor ons.

(Dit artikel verscheen eerder in 'Scouting Magazine', okt. 2000)

David met 'zijn' PL

Speciaal of gewoon?

Kinderen met Downsyndroom blijken in een gewone omgeving veel meer te leren dan in 'het speciale circuit', waar ze vroeger in terecht kwamen. In zijn basisschooljaren heeft David redelijk leren lezen, schrijven en elementair rekenen, maar ook leren zwemmen, fietsen, tafeltennissen en van het blad een instrument bespelen. Te midden van al die gewone voorbeelden zijn hem de normen en waarden, die wij met elkaar delen, gewoon vanzelf duidelijk geworden of gericht bijgebracht. Voor de gewone jeugd is het zeer vormend om te leren omgaan met iemand die niet dezelfde mogelijkheden heeft als zichzelf. Het mes snijdt dus aan twee kanten. Een groot risico voor een kind als David is het versralen van het eigen netwerk, ten eerste omdat hij uit zichzelf niet zo gemakkelijk vrienden maakt als een goed pratend, assertief kind en ten tweede omdat de toegang tot de reguliere

voorzieningen met de jaren steeds moeilijker wordt. Voor kinderen met een handicap die al heel vroeg naar het speciaal onderwijs gaan, begint dat vereenzamingsprobleem al op dat moment. Voor David dus pas na de basisschool. Het speciale circuit is heel dun en uitgestrekt. Er zijn nu eenmaal niet zoveel jeugdigen met een handicap. In de praktijk blijkt dat je al alle soorten handicaps, lichamelijk zowel als verstandelijk, bij elkaar moet optellen om bijvoorbeeld een scoutinggroep in een regio te kunnen starten. In de praktijk is die dan ook zelden of nooit naast de deur. Daarom ook komen deze groepen minder frequent bij elkaar (maar daarvoor dan wel een heel weekend). Dan zijn er natuurlijk nog de vervoersproblemen. Hoe krijg je de scouts bij elkaar en in welke accommodatie? Tenslotte valt het plannen van de activiteiten voor zo'n divers gezelschap niet mee.